УЖГОРОДСЬКИЙ РАЙОН

ОНОКІВСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА (ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА)

ІСТОРІЯ СЕЛА ОНОКІВЦІ

Оноківці – приміське село Ужгородського району, Закарпатська область, Україна. Розташоване на трасі Чоп – Ужгород – Львів. На території даного пункту є 990 житлових господарств, 61 вулиця. Герб і прапор села затверджено в жовтні 2010 року.

Історія села сягає XIII століття. Перші письмові відомості про Оноківці датуються 1412 роком, який і прийнято роком його заснування. З половини XIV по XVIII ст. село Оноківці було одним із маєтків Невицького домена правителів Другетів за австро-угорського режиму. Тодішня назва села – Верхні Доманинці (а перед ним знаходилося Нижні). Відносилось село до словацьких поселень, хоч проживали і українці, і євреї. В 1427 році у селі налічувались 33 житлові будинки, збудовані в основному з саману, каменю та вкриті шинглою чи етерніком.

З архівних угорських джерел відомо, що в цій місцевості поселили Яноша Онока (Оноківського) з родиною. Він тут господарював і здійснював належну охорону шляху до Невицького замку. Відтак, після нього село дістало назву Оноківці. Основну частину населення складали словаки, але письмові справи велись угорською або латинською мовами. Населення займалось дрібними ремеслами, землеробством, скотарством.

На початку XVIII ст., за запрошенням графа Шенборна, тут поселилися словаки. Він дав їм працю, трохи землі і на 20 років звільнив від сплати данини. Всі люди – словаки, русини, євреї жили дружно, бережно відносились до родинних цінностей, свято оберігали свої обряди, звичаї та церковні приписи. І, хоча після Великої Вітчизняної війни, в 1947 році 46 сімей повернулись в Чехословаччину, ті, хто залишився – свято цю спадщину оберігали й бережуть досі. До речі, служби Божі в костелі й дотепер ведуться на словацькій мові. Духовні наставники здебільшого теж словаки.

Збереглись статистичні дані за 1921 рік про Оноківці. Згідно них – нараховувалося 140 господарств, проживало 684 людей (330 чоловіків та 354

жінки). З них 384 були словаками, 253 – русинами, 17 – євреями, 10 – інших. Громадяни молились разом в костелі, хоч з них 388 були католиками, 276 – греко-католиками та 2 – православними.

В 1727 році в селі Оноківці заснована римо-католицька парафія, яка об'єднувала багато сіл. А в 1761 році було споруджено і освячено новий мурований храм замість дерев'яного, а також фара та церковно-приходська школа. Все це зробилося коштом великоможного пана Русковці. В школі навчання проводилося угорською мовою, а з 1918 року по 1938 рік – словацькою. Паралельно з 1932 року починає діяти й українська школа. До 1939 р. уроки проходили в будинку Ковачів.

ІСТОРІЯ СЕЛА НЕВИЦЬКЕ

Невицьке - В грамотах та інших письмових джерелах село відоме під назвами: «Nevicke» (угор.) а «Nevițche» (рум.). Очевидно, село виникнуло раніше XIII ст. і саме від нього замок, що височіє поряд, міг одержати назву Невицький.

В північній частині села в 70-х роках минулого століття виявлений могильник, що датується VI–V ст, до н.е. Неподалік від нього знаходиться урочище Тепла Яма, назва якого дійшла до наших днів від володаря підземного царства- Ями. Вірогідно, з назвою села найкраще пов'язувати давне божество Наву або Неву, що символізує невідомість. Віддаючи наречену заміж, їй створювали в новому житті своєрідну незнаність, яка в наш час трансформувалася в слові «невістка» (та, що не знає своє майбутнє).

Від третьої чверті XIV ст. до кінця XVII ст. село належало до Невицького домена Другетів. Перша пряма згадка про село відноситься 1364 року. В 1599 році в Невицькому нараховувалося 30 селянських господарств, що давало підстави вважати його середнім за величиною поселенням.

Сьогодні населення села значно зросло і становить 1156 мешканців. Місцева влада активно працює для його соціально-економічного розвитку. Лише за останні декілька років село Невицьке отримало статус «Населений пункт найкращого благоустрою та зразкового громадського порядку» та «Неймовірне село України-2018».

Територія села, яке знаходиться на відстані 8 км. від обласного центру, є улюбленим місцем для відпочинку місцевого населення та туристів.

ІСТОРІЯ СЕЛА НЕВИЦЬКЕ

Оріховиця - село в Ужгородському районі на р. Уж. В письмових джерелах XV ст. село відоме під назвою “Rahoncha”. Той факт, що на околиці села виявлені давні слов’янські поселення VIII-IX ст., дає підстави вважати, що Оріховиця виникла раніше XI ст.

З першої половини XIV по XVII ст. село було одним із маєтків Невицького домена Другетів. В XVI ст. до Оріховиці переселилося 20 родин. У 1599 р. в селі нараховувалося 30 залежних домогосподарств і одне господарство шолтейса (у давні часи голова села або селища). Тоді Оріховиця вважалася великим поселенням. Джерела другої половини XVIII ст. зараховують Оріховицю до сіл із руським населенням.

1 листопада 2011 року село відзначило своє 444-річчя веселим гулянням, яке об’єднало мешканців Оріховиці, Оноківців та гостей з міста Ужгорода. Сьогодні населення села становить 604 особи. З Оріховиці збереглася сільська дерев’яна хата кінця XVIII ст. — пам’ятка житлової архітектури, що знаходиться зараз в Ужгородському скансені (Закарпатський музей народної архітектури та побуту).

ІСТОРІЯ СЕЛА КАМ’ЯНИЦЯ

Село Кам’яниця, що в Ужгородському районі Закарпатської області, відоме всій Україні насамперед завдяки розташованому на його території Левицькому замку. Помилуватися цією історичною пам’яткою сюди з’їжджаються туристи з усієї України. Завдяки самим туристам село має можливість розвиватися й відбудовуватися. Крім того, саме на території Ужгородського лісгоспу, адміністрація якого також територіально знаходиться в Кам’яниці, створили єдину в Україні «живу» колекцію червонокнижних рослин.

Село Кам’яниця розташоване на самій півночі Ужгородського району.

На півночі територія ради межує з селом Новоселиця, а на північному сході село Кам’яниця межує з селом Ворочево, на південному сході з селом Оріховиця, на півдні з селом Невицьке. Село Гута має за сусідів словацькі села – Петровці, Коромля, Порубка, Прекола, Конюш.

Село розмістилося в долині річки Уж на висоті 100 метрів над рівнем моря. Навколо схили гір Вигорлат-Гутинського та Ужгородсько-Хустського вулканічних хребтів. Сліди вулканічної діяльності можна побачити майже

всюди. Це кратери погаслих вулканів на горі Анталовецька поляна (968 метрів над рівнем моря) та скали Орлине гніздо (738 метрів над рівнем моря), а також виходи вулканічної лави в районі Невицького замку, та на території Кам'яницького кар'єроуправління.

Крім того високі гори Вигорлат–Гутинського хребта на північному заході піднімаються на висоту 900 – 1000 метрів (Соколова скала –959 м., Кремінка – 995 м., Вітрова скала -1024 м. над рівнем моря). Радує око і серце високогірні квіти і трави поляни на горі Плішка (висота 699 метрів над рівнем моря), крім того тут є можливість покататися на гірських лижах.

Середньорічна температура на території нашого села + 9.6 градуса

Максимальна температура влітку + 40 , а мінімальна -32 градуси;

Середньорічна кількість опадів становить 700 м.

В історичних джерелах XV-XVII століть село Кам'яниця відоме під назвою "Kemenze". Однозначно назва села виникла від слова "камінь", який тут добували дуже давно, і не тільки для будівництва Невицького замку, але й вивозили в інші місця.

Археологи запевняють, що на території села Кам'яниця та Гута відомо вісім стоянок первісних людей, які проживали тут ще в період мезоліту (14 – 5 тисяч років тому назад).

Очевидно, що назва села виникла від слова "камінь", який тут добували дуже давно, і не тільки для будівництва Невицького замку, але й вивозили в інші місця.

В околицях села знаходяться дві відомі туристичні атракції: на південному сході — Невицький замок, на півночі — урочище "Тепла Яма".

Перша письмова згадка відноситься до 1451 року. Очевидно село було засноване в другій половині XIV – на початку XV століття на основі так званого Волоського права. В цей період село Кам'яниця було власністю графів Другетів, що володіли Невицьким замком.

В 1567 в Кам'яниці було всього 3 селянські господарства, в 1599 році в селі вже нараховувалось 15 селянських і одне шолтейське господарство. В 1915 році, у зв'язку з розоренням, в селі залишилось лише 7 селянських господарств.

Перший потяг з міста Ужгорода через село Кам'яниця до селища Великий Березний пройшов у 1893 році. В 1934 році, після закінчення будівництва греблі на річці Уж, по каналу від села Кам'яниця пішла вода до міста Ужгород, яка і досі крутить турбіну Оноковської ГРЕС. Вже тоді в Кам'яницю прийшла електроенергія.

ІСТОРІЯ СЕЛА ГУТА

«Гута» – так називали раніше місця, де виробляли скло. Від цього і походить назва села. Гута за територією була розділена на три «частини-хутори:

«Скляна Гута» – до 1945 року майже в кожному будинку випалювали скло, від чого пішла і назва;

«Середня Гута» – дістала свою назву через своє розташування, знаходилася між Скляною та Сухою Гутою.

«Суха Гута» – має назву від потічка, який бере свій початок у верхів'ї височини Верхня суха, яка знаходиться на території Словаччини. У 1807 році побудували на Сухій Гуті дзвіницю, дату закладення першого каменю вилито на дзвоні.

Корінне населення Гути – словаки, які проживали тут до 1947 року, адже в травні того року майже все населення виїхало в Чехословаччину. Словакія в той час входила до складу Чехословаччини.

Село було визволено 28 жовтня 1944 року. В селі була створена сільська рада головою якої був Мелечинський Михайло Іванович, секретарем – Когутка Павло.

У 1949 році було організовано колгосп. Через рік колгоспи сіл Кам'яниці, Гута, Невицьке були об'єднані в колгосп ім. Орджонікідзе.

У грудні 1959 року був створений радгосп «Ужгородський». В той час почали закладатися прекрасні черешневі сади, які і на сьогоднішній час ранньою весною милують око не тільки гутян, що їх садили але й багато приїжджих людей.

1969-1971 рр. у селі працювали експедиція Української Академії Наук, яка збирала словацький фольклор.